

Smrad dolazi s juga: “Već smo se bili navikli, ali u zadnje vrijeme je prestrašno!”

 varazdinski.net.hr/vijesti/drustvo/13406808/smrad-dolazi-s-juga-vec-smo-se-bili-navikli-ali-u-zadnje-vrijeme-je-prestrasno

13. studenoga 2024.



Ako jugozapadno od Varaždina smjestite potencijalne izvore nečistog zraka ili neugodnog mirisa, oni će puno češće završiti u dnevnom boravku Varaždinaca nego kad bi bili na nekoj drugoj strani svijeta.

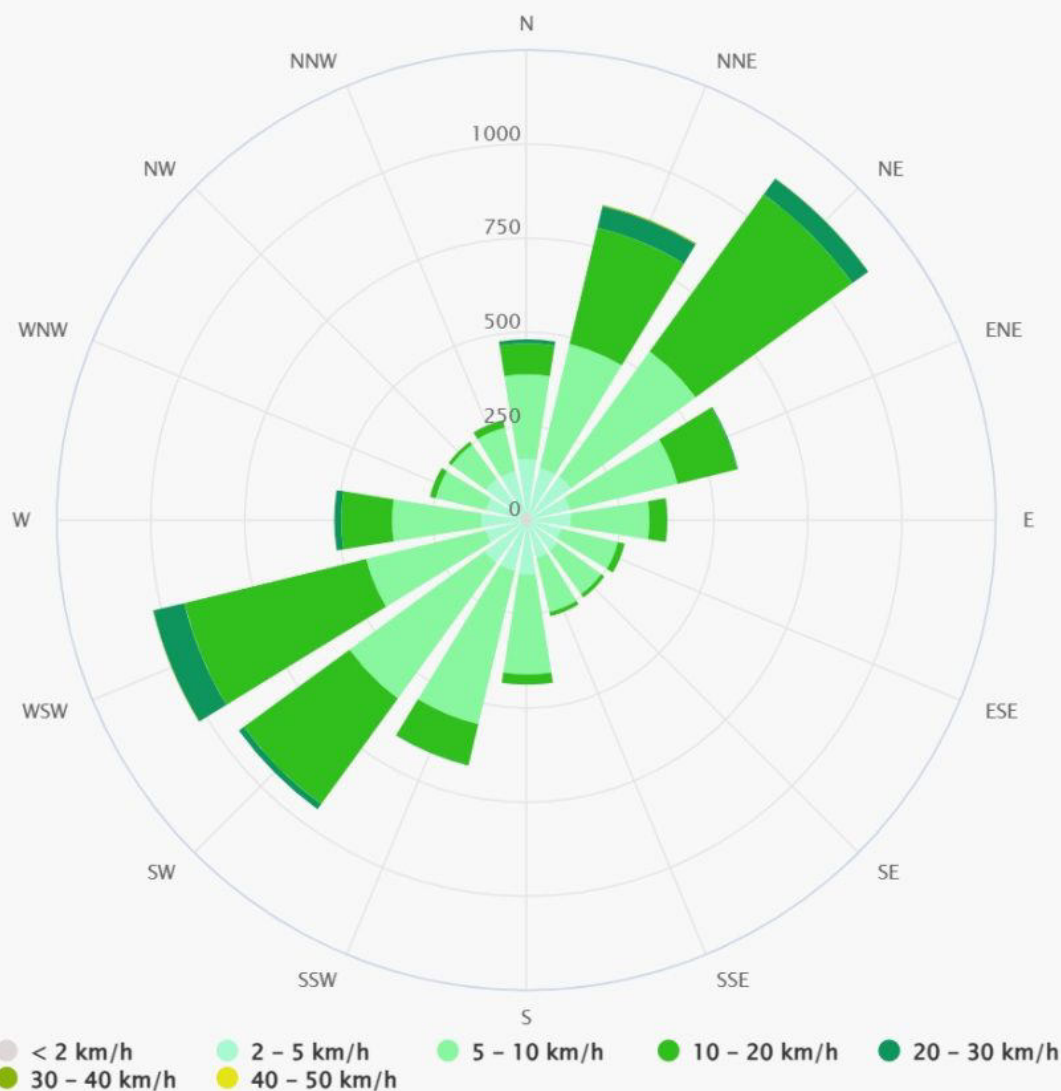
Ruža vjetrova – grafički prikaz koji pokazuje iz kojih smjerova najčešće pušu vjetrovi na nekom području – može biti izrazito koristan dokument prilikom urbanističkog planiranja. Ako je neko naselje najviše izloženo južnim vjetrovima, nije osobito pametno na južni rub grada smještati industriju ili bilo koje gospodarske pogone koji predstavljaju rizik za kvalitetu zraka, bilo da je riječ o onečišćenju, bilo o neugodnim mirisima.

Varaždin

46.30°N, 16.34°E (173 m nm).

Model: ERA5T.

meteoblue®



Ruža vjetrova (Izvor: Meteoblue Weather)

Što nam govori ruža vjetrova grada Varaždina? Govori nam da najviše vjetrova na ovome području puše sa sjeveroistoka te s jugozapada. Ako jugozapadno od grada smjestimo potencijalne izvore nečistog zraka ili neugodnog mirisa, sve će to puno češće završiti u dnevnom boravku Varaždinaca nego što bi bilo da smo ih smjestili, primjerice, na istok.

Smrad s juga

Upravo to razlog je zašto smrad s pročistača otpadnih voda ne uznemirava u tolikoj mjeri stanovnike Varaždina kao mirisi koji dolaze s juga i jugozapada. Svoju priču već su ispričali stanovnici Ulice braće Radića u Jalkovcu, koji se žale na tamošnju Kokinu farmu. No također su nam rekli da to nisu jedini neugodni mirisi koje osjećaju.

Ako zapuše s druge strane, kažu, osjetit će miris koji dolazi iz tvornice stočne hrane poznate pod nazivom **Blagodar**, još jednog dijela poslovnog sustava **Vindija**, odnosno poduzeća **Koka**. Spominju da su u tome dijelu grada problema imali i s mirisima koji su

dolazili iz tvrtke **Lotus 91**, koja se nalazi u Jalkovcu i zbrinjava plastičnu ambalažu. Ako se vozimo još malo prema jugu, dolazimo do **Bioplinskog postrojenja Vrčak** u Črncu Biškupečkom, koje se u posljednje vrijeme najčešće spominje kad se razgovara o smradu koji se širi Varaždinom. Prije nekoliko godina spominjala se kao problematična i pretovarna stanica komunalne tvrtke **Čistoća** u Poljani Biškupečkoj, na granici s Općinom Beretince.

To su sve točke južno i jugozapadno od grada. Kad krenemo prema jugoistoku, otpadom se još bavi tvrtka **Univerzal** na samom ulazu u grad, dok se nešto dalje nalaze famozne **varaždinske bale**, odnosno balirani mješoviti komunalni otpad, koji se posljednjih mjeseci, nakon godina i godina političkih previranja, napokon odvozi s te lokacije.

Problem riješen, ali se vratio

Koka u Varaždinu smrdjela je oduvijek. Ako bismo se vratili u 80-e godine prošlog stoljeća i odlučili posjetiti južni dio grada vozeći se tadašnjom Prvomajskom ulicom – danas **Ulicom Krešimira Filića** – neugodan bi se miris pojačavao kako bismo se približavali Kokinom poslovnom kompleksu. Taj je dio grada svih tih godina imao specifičan miris.



Silos i tvrtke Koka i tvornica stočne hrane Blagodar (Foto: Goran Štimec)

“Mi smo se ovdje doselili 80-ih i užasno je smrdjelo. Govorilo se da to Koka smrdi. Sjećam se da su se tada građani organizirali, potpisivali smo neke peticije i tijekom godina taj problem se riješio. Mirisa je bilo, ali su postali podnošljiviji i naučili smo živjeti s njim”, priča nam **Jasna**, koja živi u dijelu grada iza VI. osnovne škole koji Varaždinci kolokvijalno nazivaju **Beverly Hills**.

Slatkasto-kiselkasti miris

Nažalost, svjedoči Jasna, stanje se u posljednje vrijeme pogoršalo. “Taj miris podsjeća na onaj koji smo osjećali nekad, ali ne mogu sa sigurnošću reći otkud dolazi”, kaže.

“To je nekakav slatkasto-kiselkasti miris. I unatrag godinu dana je prestrašan, nikad to tako nije bilo. Čujem od kolegica da se i u centru grada osjeća. I to ne samo u toplijem dijelu godine, već smrdi i preko zime”, iznijela nam je Jasna svoje iskustvo.

Kokin kompleks te pogoni **Podravkinog Kalnika i Prehrane** prvi su susjedi stanovnika tog dijela grada. Koka na tome mjestu ima pogon za klanje peradi i proizvodnju mesnih proizvoda, ali i tvornicu stočne hrane, puštenu u rad 2006. godine. Mnogi će reći da miris ovom dijelu grada daje tvornica stočne hrane.

Miris spaljenih bjelančevina

Ivo živi u **Biškupečkoj ulici**, istočno od Kokine mesne industrije i tvornice stočne hrane, i svašta je proteklih godina pokušavao kako bi riješio problem neugodnih mirisa.

“Osjećam miris spaljenih bjelančevina. I bojim se da nije riječ samo o neugodnim mirisima. Nisam, naravno, siguran u to, trebalo bi provesti mjerenja, ali mislim da taj miris nosi i čestice koje nisu zdrave”, oprezan je Ivo.

Mjerenja se, naravno, provode. Koka je, sukladno okolišnoj dozvoli, dužna provoditi povremena mjerenja za svoje farme, mesnu industriju i tvornicu stočne hrane. Tako, primjerice, za Blagodar Koka mora naručiti povremena mjerenja – godišnja ili dvogodišnja – na svojim ispustima, a prati se emisija ugljičnog dioksida, dušikovih oksida i dimni broj (dimni broj predstavlja vizualnu mjeru začađenosti). Također se jednom u pet godina mjeri ukupna praškasta tvar, odnosno čestice.

Prekoračenja samo na jednoj farmi

Dosadašnja mjerenja nisu pokazala prekoračenja tih parametara na lokaciji Kokinih pogona u Biškupečkoj ulici. Tek je peradarska farma u Poljani u jednoj seriji mjerenja tijekom prošle godine imala povišene vrijednosti dušikovih oksida.

Što se tiče čestica, Koka je u središnji registar prijavila da je tijekom 2023. godine u okoliš ispuстила **988 kilograma čestica PM₁₀**. (To su čestice promjera do 10 mikrometara. Najčešće su, općenito govoreći, mješavina čađe, prašine, metala, kemikalija, organskih spojeva i drugih mikroskopskih tvari.)

Važeća okolišna dozvola za ovaj Kokin pogon nalaže svakodnevnu kontrolu ispravnosti vrećastih filtera na ispustima čestica. Mjerenja se moraju provoditi **jednom u pet godina**. Na ispustima su prilikom zadnjeg mjerenja dobivene vrijednosti **od 3,6 do 15,9 miligrama** po prostornom metru. **Granična vrijednost je 20.**

<i>Izvor emisija</i>	<i>Onečišćujuća tvar</i>	<i>Podači o emisijama</i>
Z1 Dimnjak parnog kotla na prirodni plin	CO Oksidi dušika (NO ₂) Dimni broj	5,0 mg/m ³ _n 101,0 mg/m ³ _n 0
Z2 Dimnjak toplovodnog kotla na prirodni plin	CO Oksidi dušika (NO ₂) Dimni broj	10,9 mg/m ³ _n 114,2 mg/m ³ _n 0
Z3; Z4 Plinski toplozračni termogeni sušare žitarica (2 kom)	CO Oksidi dušika (NO ₂) Dimni broj	Z3-3,8 mg/m ³ _n ; Z4-12,1 Z3-157,9 mg/m ³ _n ; Z4-162,8 mg/m ³ _n 0
Z5 linija peletiranja 1	Ukupna praškasta tvar	3,6 mg/m ³
Z6 linija peletiranja 2	Ukupna praškasta tvar	4,0 mg/m ³
Z7 linija peletiranja 3	Ukupna praškasta tvar	4,4 mg/m ³
Z8-ispust 4 ekstruder	Ukupna praškasta tvar	8,8 mg/m ³
Z9- ispust 5 glavna aspiracija	Ukupna praškasta tvar	15,9 mg/m ³
Z10-Ispust 6 (ispust A usipni koš)	Ukupna praškasta tvar	12,1 mg/m ³
Z11 Ispust 6 (ispust B usipni koš)	Ukupna praškasta tvar	10,2 mg/m ³

Odustao od inspekcije

No, mjerenja su jedno, a stvarni život drugo. Građane stoga teško umiruje to što je u papirima sve u najboljem redu. Spomenuti Ivo, koji živi u neposrednoj blizini, prije nekoliko godina zbog problema koji ga muči obratio se **Državnom inspektoratu**. Dobio je odgovor da su tijekom inspekcijskog nadzora utvrđene neke nepravilnosti, ali i da ih je poduzeće otklonilo. No, miris, kaže, nije nestao, sve je bilo kao i prije.

“Kad sam se ponovno javio inspekciji, rekli su mi da sam svoj odgovor dobio, dakle što bih još sad htio. Tad sam se prestao baviti time jer sam zaključio da nema smisla”, odustao je Ivo i od tada jednako trpi problem.

Citrusne note i tutti frutti

Direktor Koke **Stjepan Sabljak** – kad smo ga nakratko uspjeli uhvatiti tijekom jednog Kokinog javnog događaja – rekao nam je da miris koji eventualno izlazi iz Blagodara nije neugodan. Ima blagu citrusnu notu, kaže Sabljak. Zaista, na popisu sirovina i tvari koje se koriste u proizvodnji nalazi se i “aroma citrus komorač.” I ne samo ona, tu je recimo i “aroma tutti frutti.”



Stjepan Sabljak, direktor Koke (Foto: Goran Štimec)

Neki koji žive u blizini Blagodara kažu da jasno mogu razaznati što je miris koji dolazi iz tvornice stočne hrane, a što je miris iz nekog drugog izvora. No da je taj miris ugodan, neće se svi složiti.

“Možda nekome to ne smeta, ali meni to nije ugodan miris”, kaže Ivo.

Vindija i Koka zakopčane do grla

Već smo u prošlom nastavku ovoga serijala napomenuli da konkretnije informacije i odgovore iz Vindije i Koke na naš upit o farmi u Jalkovcu i Blagodaru nismo dobili. Obećani intervju zapeo je na obećanju, a službeni odgovor imao je formu prilično općenitog priopćenja za javnost. Vezano uz kvalitetu zraka navedena je tek načelna izjava da Vindijine tvrtke brinu o okolišu, nabrojani su certifikati koje posjeduju te je naglašeno da rade sukladno dozvolama. Cjeloviti Vindijin odgovor možete pročitati u nastavku.

[Vindija – odgovor 2024-10-17](#)[Preuzmi](#)

Što o svojoj ulozi u širenju mirisa i onečišćenju zraka kažu u **Lotusu 91, Univerzalu i Čistoći**, čitajte u idućem nastavku.

(Nastavit će se...)

Serijal tekstova ‘Što to smrdi u Varaždinu’ napisan je uz potporu Agencije za elektroničke medije na temelju Javnog poziva za ugovaranje novinarskih radova u elektroničkim publikacijama. Dozvoljeno je prenošenje sadržaja uz objavu izvora i autora.

